

2022

ФОНДАЦИЯ
ТРЪСТ ЗА СОЦИАЛНА
АЛТЕРНАТИВА

Фондация „Тръст за социална алтернатива“ е създадена, за да помага на хората в България да разгърнат своя потенциал - за образование, професионално развитие и просперитет. Затова “Тръст за социална алтернатива” съсредоточава своите усилия за създаването на възможности за хората в неравностойно положение, включително и за ромската общност.

Над една трета от българите живеят в риск от бедност и социално изключване – това е вторият най-висок процент в Европа. Фондацията през годините изследва и търси решения как да бъдат намалени пропуските в постиженията на по-уязвимите групи в българското общество.

През последните десет години ТСА си партнира с над 87 граждански организации, като по този начин оказва подкрепа на 330 000 души от цялата страната, участници в различни програми и инициативи на фондацията в повече от 700 места в цялата страна.

Фондацията е важен източник на подкрепа за организации, работещи в ромската общност и хора в неравностойно положение. Въз основа на своя опит и партньорства, тя участва активно в процеса на разработване и формулиране на политики и програми на национално ниво.

5

ПРОГРАМНИ ОБЛАСТИ

125

АКТИВНИ ПРОЕКТИ

38

ГРАНТОПОЛУЧАТЕЛИ

41 149

УЧАСТНИЦИ

4,486,706 лева

БЮДЖЕТ

10

ДОНОРА

Да ръководиш „мъжки“ бизнес

Животът подарява най-големият подарък за 28-годишната Саша Кирилова, точно в момент когато преживява загубата на своя баща.

Израснала в планинското градче Разлог младата жена сама развива и управлява няколко бизнеса в сферата на тежкотоварния транспорт в страната и чужбина.

„Никога не съм си представяла, че ще се занимавам с това. И двете ми висши образования са свързани с връзки с обществеността. Работих в неправителственият сектор, после в общини, но така и не почувствах, че съм намерила своето място“, разказва Саша. Признава, че това, което винаги ѝ е липсвало е свободата и отговорността да взема решения. „Това мислене го наследих от баща ми. Всичко, което съм, дължа на него и на Бог! Той създаде моята фирма от нулата“, споделя младата жена.

След като неуспешно търси своето професионално призвание на различни места, Саша действа рационално и се посвещава на семейния бизнес. В началото само сключва сделките за различни международни

товари, а баща ѝ следи изкъсо процеса по изпълнението. Бизнесът бързо се разраства – обновяват автопарка на фирмата, наемат и още служители.

„Всичко вървеше като по вода, докато в един страшен ден дойде неочакваната вест за смъртта на баща ми. Тази трагедия ме сломи не само като личност, но и временно затворих бизнеса за няколко месеца“, разказва още Саша. В този период, силно разколебана, тя дори обмисля да преустанови цялата дейност.

Но с тежкия период идва и нова възможност – Саша научава за Бизнес академия за предприемачи BASE. Въпреки колебанията си, все пак решава да се включи в курсовете и отново да

възроди желанието си да работи. „Винаги съм се чувствала вдъхновена, когато помагам на различни фирми да разрешават своите транспортни проблеми“, споделя жената.

„Програма BASE ми припомни коя съм и защо не трябва да се отказвам, когато стане трудно. Научи ме, че правилният момент е днес и сега, а не утре“, казва още Саша.

Водени от същата амбиция за развитие и нови знания общо 16 души се записват за участие в Академията за предприемачи в периода 2021-2022 година с подкрепата на ТСА, като 7 от тях разработват и успешни бизнес планове. Други четирима вече са започнали и развиват собствен бизнес.

Това планира да направи и Саша. Като всеки предприемач тя не се ограничава с постигнатото и вече работи върху разширяването на своята фирма и екип.

Семейства работят да узаконят дома си

“ Желая дом, в който детето ми да има собствена детска стая. ”

Това споделя 24-годишният Костадин Катранджиев, който работи като апаратчик в завода на фирма „Биовет“ в град Пещера.

В момента Костадин и съпругата му дори не разполагат със свой дом, живеят в къщата на неговия баща. И подобно на не малко семейства от ромската общност, те споделят един покрив с още 3 домакинства, което, разбира се създава дискомфорт и на младите.

„Под един покрив сме общо 20 души и не е лесно“, казва Костадин.

Съпругата му Райна е учила до 6 клас в България, а след това завършва средното си образование в Англия. Записва колеж със специалност „Фармация“, но прекъсва след 3 месеца, за да се върне в България. Тук среща своята любов. Не след дълго се женят с Костадин, а скоро след това се ражда и тяхната дъщеричка, която сега е на 2 годинки.

Условията, в които живее

вече три години, принуждава младото семейство да търси нови възможности. Затова и когато разбират за инициативата на ТСА за регулиране на незаконни ромски постройки „Градоустройство – печелим всички“, Райна и Костадин решават да си купят парцел в квартал „Луковица“, където живеят в Пещера. *„Искаме да имаме нормално фамилно жилище, което да разполага с кухня, детска стая, санитарен възел, спалня и всекидневна. Да имаме нормални условия и да сме сами“,* казва Райна. Тя е спестила средства от живота си в Англия, които ще инвестират сега в построяването на къщата. И казва, че иска самостоятелен дом, за да възпита и образова децата си.

„Искаме децата ни да бъдат възпитани и образовани тук, за да имат добро бъдеще“, казва бащата.

„Тръст за социална алтернатива“ развива

и прилага модела за регулиране на ромски квартали в три общини – Пещера, Дупница и Кюстендил. Така екипът има амбицията да помогне на около 2000 семейства да се сдобият със свой собствен имот и законно изграден дом, като преди това фондацията съдейства чрез сформирани експертен екип от геодезисти, архитекти и инженери за изготвянето на устройствени планове. Проектът се реализира с успешното сътрудничество на местната администрация. Екипът ни сподели ползотворният си опит и напредък с още 30 общини в страната, които потенциално биха могли да се възползват от установената вече практика за регулация.

Имах хиляди причини да се откажа да уча

„Наложих се да прекъсна училище и да поема отговорност към семейството. Бях едва в 9 клас, когато се оженихме.“

22-годишния Иван Борисов, момче от ромски произход, е роден и израснал в София. Завършва Професионална гимназия по текстил и кожени изделия с отличие. Добрите му умения и сръчност го отвеждат до няколко конкурса за шиене на рокли, така успява да обиколи страната и дори започва да си представя как един ден ще се занимава с това професионално. В училище Иван открива не просто своето призвание, но и своята голяма любов. Тя е едва на 16 години, той на 17. И за разлика от повечето младежи на тяхната възраст, които биха продължили да учат и да се развиват заедно, те се женят.

„Няма връщане назад щом си бил смомичето, този момент е изключително важен, според ромските традиции“, казва Иван. „Наложих се да прекъсна училище и да поема отговорност към семейството. Бях едва в 9 клас, когато се оженихме.“ Скоро се ражда и тяхната дъщеричка.

Затова Иван се записва да учи вечерно, отделно работи на 12-часови смени. В продължение на 3 години, всеки ден, Иван се прибира в 11 ч. късно вечерта, и се залавя с уроците. Учи цяла нощ, до 5 ч. сутринта, а след това отново се приготвя за работа.

„Имах хиляди причини да прекъсна и да се откажа, но не съм. Защото знаех какво точно правех и какво исках да постигна, какво дължа на себе си и семейството си.“

„Много голяма част от моите съученици отпадаха от клас още много по-рано, защото не са достатъчно грамотни и не знаят добре български език. Накрая, когато видях дипломата в ръцете си, се разплаках от щастие, беше още по-мотивиращо“, споделя Иван.

Скоро след завършването си младежът вижда обявата за безплатните уроци по английски език, които фондация „Тръст за социална

алтернатива“ предлага през проекта си „Първи стъпки за професионално развитие“. От пролетта на 2020-та година до края на 2022 г. по проекта са обучени около 107 младежи от цялата страна чрез курсовете по английски език и компютърна грамотност.

Докато учи английски, паралелно момчето предава научените знания по английски и на дечица, които познава от близка църква, където живее. Сега Иван работи като готвач. Съвсем скоро ще е дипломиран магистър психолог.

Мога да бъда всичко, което искам да съм

“ Избрах педагогиката, защото освен детска мечта, учителската професия е обществено значима и винаги се нуждае от кадри. ”

„От ученичка мечтаех да работя с деца. В тийнейджърските си години танцувах в ромския фолклорен състав „Шам“ и си представях как с малките ми ученици пеем, четем приказки и им показвам букви и картинки. За съжаление, както при много млади момичета от моя етнос, се омъжих твърде рано, още веднага след като завърших 12 клас и не срещнах разбиране от семейството на моя съпруг да запиша висше образование. Мъжът ми беше против да продължа да уча, защото се влияеше от родителите си, а те на свой ред - от традициите на общността.“

Историята е на Радостина Каменова от Монтана.

„За една семейна ромска жена не е характерно да е студентка, тя преди всичко трябва да бъде домакиня и майка. Но когато преди 6 години започнах работа като сътрудник в Семейно-консултативния център в Монтана, близките на мъжа ми осъзнаха, че

заетостта ми извън дома не пречи на семейните ангажименти. Съпругът ми също започна да ме насърчава да кандидатствам в университет.

Най - решаващата мотивация дойде от сестрами и братовчедите ми, които са магистри в различни области и имат престижна и добре платена работа.

„Избрах педагогиката, защото освен детска мечта, учителската професия е обществено значима и винаги се нуждае от кадри. Тази година (2022, бел.р.) взех бакалавърска степен „Предучилищна педагогика с английски език“. Работих три години като социален сътрудник, а в последната година от следването си, бях и образователен медиатор в училище в Монтана. Опитът ми с деца от уязвими общности недвусмислено ми доказа, че те трябва да бъдат приобщени в образованието още в най-ранна възраст.“

Радостина е една от участничките в проект „Млади ромски педагози“, който подкрепя 43 млади роми да станат учители. На младежите първо се съдейства за кандидатстването за университет, а по-късно и в намирането на работа по специалността.

„Признавам, че през тези четири години в университета не ми беше лесно. Трябваше да работя и уча, а едновременно с това да бъда майка, съпруга и домакиня вкъщи. Преминах през много предизвикателства, които на моменти ме демотивираха, но въпреки всичко не се отказвах. Нямам търпение да се дипломирам, за да започна работа.“

Бъдещи ромски лекари вдъхновяват деца от София

Алексей Митков, младеж от град Лом, се превръща в посланик на доброто

Алексей води кампания за ползата от оралната хигиена, здравето на зъбите и превенцията на кариес сред деца от уязвими групи в столичния квартал „Факултета“. С много труд и желание записва дентална медицина в Медицинския университет в София. Алексей знае, че е изключително важно информацията за детското дентално здраве да бъде споделяна, особено сред най-уязвимите общности и хора с ограничени доходи.

В квартал „Факултета“ много деца нямат достъп до зъболекар от ранна възраст. А информираността на възрастните за дентални прегледи е минимална.

„За пръв път бях във „Факултета“, който приличаше на всяка друга ромска махала по отношение на вътрешното разделение – на по-заможни и бедни хора, личеше си по къщите. Но имаше видими белези и на интеграция. Хубавото беше, че на събитието дойдоха и малки, и големи деца, които

искаха да научат повече“, споделя Алексей.

Алексей е участник в Стипендиантска програма за студенти от ромски произход, изучаващи здравни специалности, които ТСА подкрепя. От 2018 г., по линия на ЕИП и Норвежкия механизъм, досега са отпуснати 160 стипендии, а 58 от тях са за периода 2021/2022 г. От началото на програмата, близо 30 младежи успяват да се дипломират и вече работят като здравни специалисти.

Стипендиантската програма цели да подкрепи повече младежи да изучават здравни специалности и чрез тях да бъде подобрена здравната информираност сред по-бедните общности.

През месец октомври младежите от програмата се включиха в събитие на фондация ХЕСЕД, партньор на ТСА. Докато оцветяваха тематични материали с децата от квартала, студентите им разказваха за правилното миене на зъбите, даваха съвети за прегледи и лечение на родителите.

Срещата със студентите от „Дентална медицина“ и „Медицина“ даде възможност на много майки да получат първи съвети за зъбното здраве на техните деца.

„Срещнахме се с хора и техните деца, които са осъзнали смисъла и са готови за живот в интегрирано общество“, разказва още студентът.

Алексей и още 10 негови колеги получиха приз за посланичество в категория „Доброволци“ на платформата Time Heroes. Те бяха отличени за инициативите им през 2021 г., а през 2022 г. продължиха с различни кампании в ромски общности.

Движещата сила да бъдеш за пример

“ Винаги съм искала да бъда полезна и за пример – на жените в общността. Приемам го като мисия – да покажа, че ромските момичета трябва да са образовани и да имат умения за работа. ”

С тази вяра започва професионалният път на Здравка Ангелова, здравен медиатор в патронажната услуга на „Тръст за социална алтернатива“ – „Заедно – здраво бебе, здраво бъдеще“.

На 28 години, Здравка живее в кв. „Факултета“ в София с двете си малки деца. През 2013-а е почти на ръба да я обявят за бунтарката на квартала. След като завършва средното си образование, тя не бърза да се омъжи и работи като фризьорка – „все житейски избори, които за мнозина в квартала са немислими“, спомня си Здравка.

През 2016 г., когато е бременна с първото си дете, Здравка се записва в курс за родителски умения, организиран от фондация „Здраве и социално развитие“.

„Оттам научих и за патронажната услуга „Заедно – здраво бебе, здраво бъдеще“ – чрез която се помага на млади

майки. Разбрах, че търсят хора от общността и веднага кандидатствах – знаех, че това е моето призвание“, споделя Здравка.

Следват интервюта, обучения и курсовете за здравен медиатор. „Беше ми много трудно, наистина. Нощем не можех да спя заради грижите за сина си, а трябваше да ходя на терен със сестрите и да минавам обученията. Но съм горда, че не се отказах“, подчертава младата жена.

Според нея вече става модерно в общността да имаш образование, да имаш шофьорска книжка, да постигнеш нещо.

„Много наши майки от патронажната услуга работят, ние самите с работата си посяваме едно семе у тях и след години плодовете му се виждат“, казва Здравка за дългосрочната полза от услугата.

Патронажната услуга разполага с екипи от медицински сестри и акушерки в София и Пловдив, чрез които се извършват домашни посещения и консултации на майки до 22 г., които имат първо дете до 2 годинки. От есента на 2020-та година до есента на 2022 г. са подпомогнати 471 родители и 211 бебета.

Професионалното развитие на Здравка не спира дотук – тя вече е един от стипендиантите на ТСА за ромски медицински сестри и акушерки заедно с още 29 жени в първи и втори курс – като преди да бъдат приети в медицинските специалности, на жените им се помага за кандидатстването.

**„Мoгa дa бъдa
всичкo, кoетo
искaм дa съм!“**

**AMERICA FOR
BULGARIA
FOUNDATION**

Фондация „Америка за България“ осигурява подкрепа за ТСА. Изявленията и мненията тук са единствено и само на ТСА и не отразяват непременно вижданията на фондация „Америка за България“ или нейните партньори.

**ТРЪСТ
ЗА СОЦИАЛНА
АЛТЕРНАТИВА**

София, бул. „Патриарх Евтимий“ 64, ет.1

info@tsa-bulgaria.org

www.socialachievement.org